

(המשך מעמוד 15)

ואישית, מתחילה ועד היום. הוא התפרסם לראשונה כאשר בגר במיטבו ופטרונו במפ"ל, יצחק רפאל, ותפס את מקומו. אחר־כך בגר בשותפיו לאותה קנוניה וסילקם. אחר־כך הקים מיפלגה, שכל כולה נועדה לנצל מטרות ערדית ולטובת עצמו וכמה מיליונרים. אחר־כך נתפס בגניבה, נשפט וריצה את העונש. איש זה הפיל את הממשלה, בגרמו לפיזור הכנסת. אחרי הבחירות עשוי היה לגרום כקול היחיד שלו למהפך, אילו נתן את ידו בעוד מועד לממשלת־מיעוט של המערך.

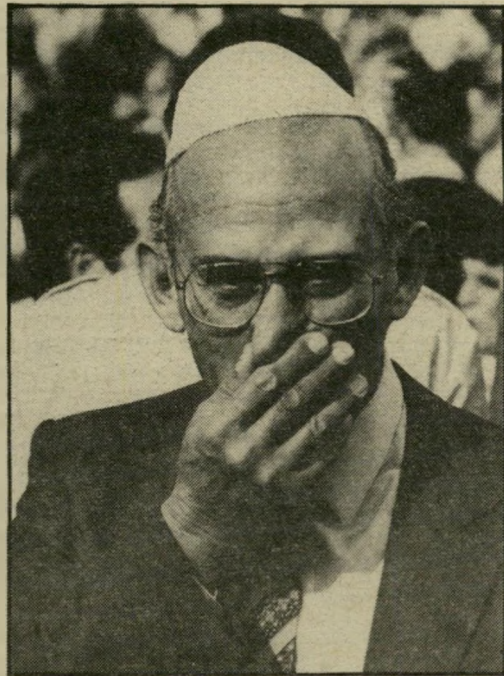
הוא התקרב מאוד לתואר של איש־השנה.

אך אבירוצירא הוא דוגמה של פוליטיקאי ערמומי, שאינו חכם, בסופו של דבר פיספס, ונפל מן החבל הדק שעליו ריקר. אחרי שהביא לפיזור הכנסת ולהקדמת הבחירות הוא נכשל בהן כישלון חרוץ. קולותיו ברחו לעבר מיפלגה ערדית יותר ורצינית יותר, ש"ס. משלושה מנדטים הצטמקה סיעתו לאחר מנדאט אחד זה יכול היה למלא תפקיד חשוב. אך בנסיגה להשיג תמורתו את התמורה המירבית ולסחוט את הלימון עד הסוף, הוא איחר את הרכבת והפסיד. בסך הכל היה שחקן קטן במישחק גדול.

ליסה בארץ הכלאות

מן הרגע שבו החליטה הכנסת על פיזור, החלה להתרוצצות הממושכת והמטורפת המלווה בכל מדינה דמוקרטית את תהליך הבחירות. בישראל היא ממושכת ומטורפת קצת יותר.

שלב א' הוא התרוצצותם של כל העסקנים סביב רשימות המועמדים. זוהי התקופה שבה נקבע גורלו של כל עסקן לחיים פוליטיים ולמוות פוליטי. ואין סוף לקנוניות, תככים ול"התמורדרויות". מבחינה זו לא היה הבדל בין ימין ושמאל: גאולה כהן, אשת המספון הלאומי הצרוף, היתה מוכנה לנטוש את מיפלגתה, ובלבד שלא לוותר על הכסא השני בה (היא הסתפקה

נסים גאון: משהו הסריח מאוד מאוד

לבסוף בשליש, ואילו בשמאל מכר רן כהן את שרידי של"י תמורת מקום שלישי בר"צ הליברלית, אחרי שפילג את של"י בטענה שאין בה מקום למי שאינו סוציאליסט. במיפלגות הגדולות נפתחה עונת המתמודדים. יצחק נבון, האמלט של תשמ"ד, נרתע וויתר על ההתמודדות במיפלגתו, ותוך כמה שבועות ביוזם את האשראי הציבורי הגדול שהביא עימו ממישכן הנשיא. לא כן מאקבת הישראלי אריאל שרון בצד השני. אחרי שנחל תבוסה מבישה בנסיגתו לחזור לסוכנות היהודית, הוא התמודד במיפלגתו על המנהיגות, ואחרי שורה של קרבות ביסס את עמדתו כך שיכול היה לאיים על כל עמיתיו, ואיש לא העז עוד לעשות דבר בלעדי.

רויד לוי, שויתר אף הוא על ההתמודדות כדי להישאר ילד־טוב־בית־שאן, נשאר בעמדת־המתנה.

כך החל שלב ב' — מערכת־הבחירות עצמה. היתה זאת תשפוכת של בירבורים, שלא השפיעה על איש. שני הצדדים העיקריים הפעילו ברגנים וחיששו בקרחתנות נושא להתגרר בו, כדי לטשטש את העובדה שההבדלים ביניהם היו מיוערים, וכי למעשה לא היתה ביניהם מחלוקת על שום נושא עיקרי. מילחמת־הבחירות הולידה קוריוזים לרוב. אחד מהם לבש דמות של ילדה קטנה, ליסה פרז, שהצליחה לשעה קלה לעורר את הוויכוח הסוער היחיד בכל מערכת־הבחירות. החקיינית הקטנה וההיסטרית, שהתימרה להמשיח את מוראות הקאטיושות בקרית־שמנה, היתה בלי ספק אחת הדמויות של השנה.

אולם כאשר התפור העשן, התגלתה תמונה שלא היה לה כל קשר למערכת־הבחירות. הסתבר כי קבעו גורמים אחרים — ובעיקר החלוקה העדתית והתרבותית — של שני הגושים הגדולים.

שני המועמדים הממארים — התמוטטות הכלכלה והרפתקת־הלבנון — השפיעו אך מעט, אם בכלל, הבהירים הצביעו על סי שיקורים שיניים

לגמרי. בעיקר: הנאמנות של רוב הציבור היהודי המיזרחי לליכוד, וההיצמדות של רוב המימסד האשי כנזי ושיכבת־העילית המבוססת למערך וללוייתו.

בניגוד לרושם הראשון, כאילו זוהי המדינה ימנה, הסתבר כי

השטע עבר באמצע, כמעט בדיוק גיאומטרי.

אם בכלל היתה תזוזה בתמונה הכללית, הרי היתה זאת דווקא תנועה קלה מן הימין שמאלה, וזו יצרה תיקן מוחלט.

הימין לא התחזק, אך חל בו שינוי: רבים עברו מן הליכוד ימנה, אל התחייה הפאשיסטית, ומעבר לה. במחנה היריב נטשו רבים את הסופרמארקט של המערך והצביעו בעד בוטיקים אופנתיים סימפטיים יותר — ר"צ ושינוי.

במחנה הדתי היו שינויים פנימיים — מאגודת־ישראל האשכנזית אל ש"ס המזרחית, מן המפלגה הצינית של יוסף בורג הניצח אל מורשה הלאומנית־אידיאולוגית.

אך נשארה על כנה העובדה שנקבעה עוד ב־1977: המחנה הדתי כולו שייך עתה לגוש הלאומני־ימני, תהיינה ריעותיהם האישיות של עסקניו כאשר תהיינה. ציבור־הבוחרים שלו הוא כזה.

ליסה: שחקנית קטנה הסעירה מדינה

סטרייטז בדרך לממשלה

תוצאות הבחירות הרסו במכה אחת את תיקוות המערך לחזור ולהיות לכוח הדומיננטי במדינה. עד הרגע האחרון ממש היו ראשי המערך בטוחים שזה יקרה. וכי איך זה יכול היה לקרות אחרת, אחרי שהליכוד הרס את הכלכלה בצורה כה בולטת, והשקיע את המדינה בהרפתקה כה הסרת־תוחלת בלבנון? מה גם שכראש הליכוד לא עמד עוד מנחם בגין האגדתי, הגעלם הגדול של תשמ"ד, אלא דמות אפורה ללא כאריזמה: ההתעוררות למחרת היום היתה מכאיבה. אך לא היה מנוס ממונה.

החלה ההתרוצצות של השלב השלישי: איך להקים ממשלה? עם מי להקים ממשלה? על איזה בסיס להקים ממשלה? במשך כמה ימים לא היה זה אף בטוח שנשיא המדינה, חיים הרצוג, יטיל על שימיון פרס את התפקיד הרשמי של הרכבת הממשלה. רק בקושי, בעזרת הרשימה המתקרמת ורק"ח, שהיו מוחרמות עלידי המערך, הושג הדבר.

אך זאת היתה רק ההתחלה. החל מחולשי־שדים בשלושה מעגלים — מעגל ממשלת־האחדות־הלאומית, מעגל הממשלה הצרה ומעגל ממשלת־המיעוט — שבו השתתפו גדולים וקטנים, עד שהבימה כולה דמתה להצגה בבית־משוגעים.

אילו היתה מיפלגת־העבודה מיפלגה אחרת, ואילו עמדו בראשה מנהיגים מסוג אחר, היתה בוודאי מקימה בחיפזון ממשלת־מיעוט, כדי ליטול לידיה את היוזמה.

בעזרת ששת המנדטים של הרשימה המתקרמת ורק"ח ניתן היה להקים ממשלה של המערך, ר"צ, שינוי, יחד ואומץ, וקול אחד נוסף, שניתן היה להשיגו אצל תמ"י או במקום אחר. לשם כך היה צורך במידה גרושה של נחישות־החלטה, אומץ־לב, הנכונות ללכת בראש ולהתמודד עם תחושות גועניות עמוקות.

בעזרת ממשלה כזאת, יכול היה המערך לפתוח בהסתערות על הבעיות הבעורות, לחולל כמה רפורמות נחרצות, ליצור לעצמו תרמית של כוח המסוגל לשלוט ולהכריע — ואז להרחיב את הממשלה או לפנות לציבור בבחירות חדשות.

זה היה סביר, וזה היה בלתי־אפשרי. שהרי אילו היה המערך מוכשר לכך, אילו ידע מה הוא רוצה, ואילו עמדו בראשו מנהיגים אחרים, הלא לא היה מפסיד מלכתחילה בבחירות.

בשבע שנות ישיבתו במידבר האופוזיציוני, לא למד המערך דבר ולא שכח דבר. לא חלה בו התעוררות רעיונית, לא התגבשו בו פיתוחות לבעיות האומה, לא קמה בו שיכבת־מנהיגים חדשה, לא נעשה דבר כדי לסתום את התהום בינו ובין הציבור הגדול של יהודי־המזרח. הזמן בוזבז בתרגילים עקרים כלפי חוץ ובקנוניות עכורות מכפנים. המערך שביקש לחזור לשליטון היה אותו המערך שהורח ממנו לפני שבע שנים.

העולם הערבי צופה בעניין רב בבחירות בישראל

אך למעשה רוצות כמעט כל המדינות הערביות וגם אש"ף, כי הליכוד יובס והמערך יעלה לשלטון בישראל. את התקווה הזאת מכאנות בעיקר מצרים והמדינות הערביות הפרו־מערביות. כגון ירדן ומוזנק. וכן ייחסד אש"ף שבו שלט יאסר ערפאת. זה אינו נסיון ראשון מצד מדינה ערבית להשפיע על מערכת הבחירות בישראל.

הוא רוצה את המערך: מודעת הסתה של הליכוד מראה את ערפאת כאיש המערך.